
CORRUPTION IN MALTA

Natasha Georgieva Hadji Krsteski

Faculty of security, MIT University, Skopje, Macedonia, natashageorgievaivanovska@gmail.com

Abstract: When we talk about corruption, we are not just talking about money, but about justice. We rely on corruption because it is a direct violation of the principle - we are all equal before the law. Through / with the help of corruption people get power, money and advantages they do not deserve. Metaphorically speaking, corruption is like a contagious disease, a rapidly spreading virus, infecting people in ways that are not always visible and thus distorting the reputation and performance of public services.

Corruption is a virus that spreads in the dark and enjoys the tropical climate of offshore financial centers that help and direct corrupt money-laundering officers. The virus is created by humans, but doctors should not avoid it, but on the contrary, hard work is needed, or more specifically - teamwork.

Keywords: corruption, anti-corruption bodies

КОРУПЦИЈА ВО МАЛТА

Наташа Георгиева Хаџи Крстески

Факултетот за безбедност – МИТ Универзитет, Скопје, Македонија,
natashageorgievaivanovska@gmail.com

Резиме: Кога зборуваме за корупција, не зборуваме само за пари, туку за правда. Се задржуваме на корупцијата бидејќи тоа претставува директно кршење на принципот - сите ние сме еднакви пред законот.

Преку/со помош на корупцијата луѓето добиваат власт, пари и предности што не ги заслужуваат. Метафорично гледано, корупцијата е како заразна болест, вирус кој брзо се шири, ги инфицира луѓето на начини кои не се секогаш видливи и на тој начин го нарушуваат угледот и работата на јавни услуги.

Корупцијата е вирус кој се шири во мракот и ужива во тропската клима на „офшор“ финансиските центри кои им помагаат и ги насочуваат корумпираните службеници во перењето пари. Вирусот е создаден од луѓето, но лекарите не треба да го избегнуваат, туку напротив, неопходна е напорна работа, или поконкретно - тимска работа.

Клучни зборови: корупција, органи за борба против корупција

ВОВЕД

Корупцијата е таква општествена негативна појава која од аспект на нејзините феноменолошки обележја се смета за најтежок облик на загрозување на демократската правна држава.

Секој облик на злоупотреба на власта заради лична или колективна корист, било во јавниот или приватниот сектор, претставува корупција.

Корупцијата постои доколку намерно се крши принципот на непристрасност во случај на намерно донесување на одлука за присвојување на некое добро.

Корупцијата е една од најтешките и најраспространетите криминални форми во модерните општества.

Поимот корупција има повеќе значења. Тој се врзува за изразите:

- расипаност;
- расипан;
- изопаченост;
- разврат;
- поткупување;
- подмитување;
- расипување;
- подрасипување;
- гниење;
- распаѓање;

- фалсификување и сл.²⁸⁵

Во досегашниот историски развој се покажа дека корупцијата е тешка болест на општеството, чија вистиска дијагноза упатува на малигни процеси кои брзо се развиваат во правец на:

- концентрација на функциите, богатството и престижот;
- потиснување на демократијата и јакнење на авторитарските режими;
- тотална ерозија на начелото на законитост и другите основни постулати на правната држава;
- експанзија на бирократизмот, изразен преку сè поголемата административна контрола;
- монополите;
- непотизмот и сл.

За сето тоа примордијална улога игра материјалистичката концепција за стекнување на сè поголема моќ и богатство.²⁸⁶

Корупцијата е мултидимензионален феномен од криминолошка, антрополошка – психолошка, економска, социјална, правна и политичка природа, која не може да се идентификува со организираниот криминал.

Зголемувањето на недозволената трговија со дрога, оружје, трговија со луѓе особено со деца и жени заради проституирање, перење пари условени и испреплетени со корупција ја зголемуваат неопходноста од двострана и повеќестрана соработка на државите. Сето ова треба да се третира научно, но преку приспособување на борбата против корупцијата во пракса.²⁸⁷

Филозофските, теолошките и моралните дискусии за корупцијата, често се однесуваат на духовна и морална нечистотија или отстапување од идеалноста. Во морална смисла, корупцијата, генерално, се однесува на декаденцијата и хедонизмот. Нема ефикасно спречување на корупцијата без демократизација на едно општество. Таа е сериозна закана за правната држава. Наместо да владеат правото и неговите норми, владеат поединци кои се раководени од користољубиви цели.

Соработката на локално, регионално и меѓународно ниво против корупцијата не може да биде успешна доколку не е организирана и регулирана на единствен начин на национално и меѓународно ниво.

За да имаме успешна борба против корупцијата и организираниот криминал како целина, треба да се има општ третман, континуитет, издржливост, сила во спроведувањето и сето тоа врз основа на претходно познати правила и одговорности.²⁸⁸

ОДДЕЛ ЗА ВНАТРЕШНА РЕВИЗИЈА И ИСТРАГА – ИАИД

Одделот за внатрешна ревизија и истрага (ИАИД) има за цел да и обезбеди на Владата на Малта функционални, независни и професионални известувања, советувања и истражувања кои Владата понатаму ги испитува, евалуира, иследува и препорачува како владини активности внатре во самата Влада.

Согласно член 461 од Законот за внатрешна ревизија и истрага, на Малта, се овозможува регулирање на внатрешните и финансиските истражни функции, каде е вклучено и правото за спроведување на ефективни независни внатрешни ревизии и финансиски истраги, овозможувајќи и потребна заштита за да се осигура заштитеноста на финансиските интереси на Владата каде се вклучени и фондовите.

Примарната цел на ИАИД е да им помага на постојаните Секретаријати во ефикасно спроведување на нивните обврски. ИАИД им обезбедува анализи, препораки, совети и информации кои се однесуваат на прегледаните активности на постојаните Секретаријати.

ИАИД е независна во активностите кои ги ревизира за да се обезбеди објективна пресуда кој е потребна за соодветно спроведување на и независно советување на Владата.

Ниеден член на ИАИД нема овластување на, или обврска за, било која од прегледаните активности. Инволвираноста на Одделот во развојот или имплементирањето на политиката, системот и процедурите на одделот се само на ниво на советување, поврзани со сите минати и/или сегашни препораки кои се направени од самата ИАИД.

За архивирање на гореспоменатото ИАИД ги спроведува своите услуги преку следните **четири управи**:

1. Управа за внатрешна ревизија и управување со ризик;

²⁸⁵ Вујаклија, М., Лексикон страних речи и изрази, Просвета, Београд, 1996/97.

²⁸⁶ Камбовски, В., Спречување на корупцијата, год.5. бр. 1, 1998.

²⁸⁷ Љатифи, В., Криминалистика, Приштина, 2004.

²⁸⁸ Георгиева Х.К.Н., Корупција во европските земји – Прв дел, Скопје, 2017.

2. Централна управа за споредување;
3. Управа за финасиски истраги;
4. Управа за ревизија на ЕУ Фондови.

ИАИД е целосно посветена за помагање на Владата на Малта за најдобра употреба на јавните фондови со цел да се постигнат резултатите кои граѓаните на ЕУ и Малта ги очекуваат.

Управа за внатрешна ревизија и управување со ризик

Управата за внатрешна ревизија и управување со ризик има **задача** да обезбеди:

1. Централизирана внатрешна ревизија за функционирањето на Министерствата и ентитетите кои немаат децентрализирана функција на внатрешна ревизија;
2. Објективна потврда за ефикасноста на управувањето со ризик за сите Владини Министерства и ентитети.

Централна Управа за споредување

Централната Управа за споредување при ИАИД има задача за споредување на децентрализираните внатрешни ревизии при Министерствата и јавните установи кои имаат свои Оддели за внатрешна ревизија (ИАУ).

Министерства кои во моментот имаат свои внатрешни ревизии се Министерството за образование и вработување и Министерството за социјална работа.

Централната Управа за споредување ги има следниве **функции**:

1. Потпомагање на естамблишменото и ефективната работа на ИАУ во самите установи;
2. Промовирање на споредбени методологии и стандарди;
3. Посматрање и спроведување на трендовите во внатрешните ревизии за да се промовира најдобро работење;
4. Евалуација на основаните децентрализирани ИАУ;
5. Периодичен преглед на Годишните внатрешни планови и Годишните извештаи;
6. Спроведување на задачи кои овозможуваат квалитет кај децентрализираните ИАУ ;
7. Споредување на предавања и препораки кога е потребно до Комитетите за ревизија.

Управа за финансиски истраги

Управата за финансиски истраги при ИАИД е назначена да спроведува финансиски истаги во Одделите на Владата и кај сите останати јавни и приватни ентитети кои на било кој начин се корисници, задолжувачи или управители на јавни фондови, каде се вклучени и ЕУ фондовите, со цел да се заштитат тие фондови од неправилности и измами или да се процени одговорноста на јавните или приватните ентитети кои допринесуваат во тие фондови.

Финансиска истрага значи длабинска проверка на сите околности кои може да доведат до неправилности и случаи кои се сомничат за измама, каде е вклучена и корупцијата на јавни службеници, и во тој случај, се здобиваат со документи и, или информации и спроведување на проценки, анализи и препораки.

Истрагите се поврзани со испитувањата насочени кон откривање на сокриени факти и откривање на вистината. Тие имплицираат систематско следење на информациите и вклучуваат и испитувања.

ИАИД е назначен соговорник на ОЛАФ во Малта и е анти-корупциска координативна управа за Малта. Тоа значи дека Единицата на ИАИД може да спроведува заеднички истраги со ОЛАФ, Европската анти-корупциска канцеларија, во однос на ЕУ фондовите кои се користат во Малта. Единицата поднесува квартални извештаи за неправилности до ОЛАФ кои се однесуваат на Пред-пристапните фондови, Структурните фондови, Фондови за помош при транзиција, Земјоделски фондови и Кохезиски фондови. Единицата исто така значајно допринесува и поддржува разни под-единици во ОЛАФ се што е задолжено за заштита на финансиските интереси на ЕУ од различни аспекти.

Управа за ревизија на ЕУ фондови

ИАИД е одговорна за спроведување на ревизорните обврски на одобрените Оперативни програми кои се имплементирани во Малта за периодот од 2014-2020.

Следниве Оперативни програми се под надлежност на Управата за ревизија на ЕУ фондови (ЕУФАД) при ИАИД:

1. ОПП – посвојување на компетитивна и издржлива економија за исполнување на предизвиците;
2. ОПШ – инвестирање во човечки капитал за да се создадат повеќе можности и да се промовира благосостојба во општеството;
3. СМЕ иницијатива (СМИ);
4. Оперативна програма за храна и/или основна материјална помош. (ФЕАД);
5. Европски фонд за поморство и риболов (ЕМФФ);

6. Програма Италија-Малта;
7. Фонд за внатрешна безбедност (ИСФ);
8. Фонд за азил, миграција и интеграција (АМИФ);
9. Програма за рурален развој (РДП);
10. Финансиски механизам за европска економија и Норвешки финансиски механизам.

ЕДИНИЦА ЗА ЕКОНОМСКИ КРИМИНАЛ

Историја

Единицата за економски криминал е основана во 1814 година. Полицијата на Малта (МПФ) е главен спроведувач на законот во Малта, со право за општо спроведување на законот.

Должноста на МПФ е да се зачува јавниот ред и мир, да се спречи, открие и истражи прекршок, да се соберат докази и да се изведат прекршителите пред лицето на правдата.

Дел е од Министерството за внатрешни работи е предводено од Комесар на Полиција кој има помош од еден заменик комесар и седум помошни комесари.

Малта е поделена на 2 региона и 11 окрузи. Секој округ е предводен од управник, и е поделен на оддели, кои се предводени од инспектори.

Постојат 1800 полицајци, регрутирани по одобрение на Премиерот. Тие може да бидат симнати од должност само со негова согласност.

Функција

Единицата за економски криминал е единица на МПФ кој главно се занимава со истражувања и откривање на корупциски прекршоци, кои е можно да се процесуираат по службена должност.

Единицата за економски криминал е основана во средината на 1980-ите и првично се викаше Состав за измама, каде главно ги покривале случаите за измама, проневера и случаи поврзани со царина.

Во 1997 година, составот се проширил за да се справи со се поголемиот криминал и се дозволила структурна поделба помеѓу истаргите за измама и оние на економскиот криминал.

Единицата е одговорна за спроведување на истраги за криминални дела како што се измама, проневера, фалсификат, одбиени и украдени/заборавени чекови, измами со кредитни картички, фалсификување на странски валути, камати, интелектуална сопственост, измами со ДДВ, компјутерска и интернет измама, изнудување и перење на пари.

Единицата спроведува рации и инспекции за следење на правата за интелектуална сопственост на отворените пазари и продажни места, без оглед дали станува збор за аудио/висуелни апарати, облека, алати, електрични апарати, цигари и компјутерски софтвери.

Во Единицата се вработени полицајци.

Полицајците се предмет на дисциплински правила и подложни под надлежност на Комисијата за Јавни Услуги. Исто така се обврзани и со Етичкиот код објавен во 1994 година кој е применлив за сите јавни службеници.

Полицискиот Комесар е овалстен, според Полициската уредба на Малта, да се справи со малите дисциплински прекршоци.

Жалбите пополнети од граѓани за полициските службеници, дури и ако се анонимни, а се однесуваат на мали прекршоци ги истражува Единицата за внатрешни работи, која се состои од 5 службеници и е предводена од управител.

НАМЕСТО ЗАКЛУЧОК

Разликата помеѓу демократијата и диктатурата е во тоа што кај демократијата прво гласаш и потоа добиваш заповеди, додека кај диктатурата не го губиш времето со гласање.

Корупцијата е таква општествена негативна појава која од аспект на нејзините феноменолошки обележја се смета за најтежок облик на загрозување на демократската правна држава.

Секој облик на злоупотреба на власта заради лична или колективна корист, било во јавниот или приватниот сектор, претставува корупција.

Корупцијата постои доколку намерно се крши принципот на непристрасност во случај на намерно донесување на одлука за присвојување на некое добро.

Корупцијата претставува расипување на власта, владеење спротивно на општиот интерес.

Корупцијата е морална расипаност на луѓето.

Корупцијата е повреда на моралните вредности на едно општество.

КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА

- [1] Вујаклија, М., Лексикон страних речи и израза, Просвета, Београд, 1996/97.
- [2] Георгиева Х.К.Н., Корупција во европските земји – Прв дел, Скопје, 2017.
- [3] Камбовски, В., Спечување на корупцијата, год.5. бр. 1, 1998.
- [4] Љатифи, В., Криминалистика, Приштина, 2004.

Интернет страници

- [5] <https://iaid.gov.mt/en/Pages/About-Us/About-the-IAID.aspx>
- [6] <https://iaid.gov.mt/en/Pages/IAID-Directorates/Internal-Audits-Risk-Management-Directorate.aspx>
- [7] <https://iaid.gov.mt/en/Pages/IAID-Directorates/Central-Harmonisation-Directorate.aspx>
- [8] <https://iaid.gov.mt/en/Pages/IAID-Directorates/Financial-Investigations-Directorate.aspx>
- [9] <https://iaid.gov.mt/en/Pages/IAID-Directorates/EU-Funds-Audits-Directorate.aspx>
- [10] <https://pulizija.gov.mt/en/police-force/police-sections/Pages/Economic-Crimes-Unit.aspx>

